

**Уманський національний університет садівництва
факультет плодоовочівництва, екології та захисту
рослин
кафедра екології та безпеки життєдіяльності**

Назва курсу	Тваринництво і бджільництво
Викладачі	Гурський Ігор Миколайович
Профайл викладачів	https://ecology.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spi-vrobitniki/gurskij-igor-mikolajovich.html
Контактний тел.	(067) 737 45 45
E-mail:	gurskiyvet@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=709
Консультації	Щовівторка з 15.00. по 16.00 в аудиторії 39

1. Анотація до курсу

Тваринництво і бджільництво забезпечує оволодіння необхідними знаннями і вміннями та формує відповідальність фахівця за підвищення виробництва продукції тваринництва та бджільництва. Засвоєння студентами основних положень про сучасні технології виробництва молока, м'яса, вовни, меду, воску, квіткового пилку, прополісу, маточного молочка та бджолої отрути; біології та хімії вироблення бджолами меду, воску та інших біологічно активних продуктів; вивчення їх властивостей, впливу на якість різних факторів та методів визначення фальсифікацій; організації виробництва продукції на пасіках різних форм власності; визначення якості, вживання заходів підвищення економічної ефективності виробництва продукції тваринництва і бджільництва.

2. Мета та цілі курсу

Мета дисципліни – навчити студентів оцінювати продуктивні якості сільськогосподарських тварин, визначати потребу в кормах, оперувати показниками відтворення стада, обґрунтуванню доцільності використання заходів, спрямованих на збільшення виробництва та підвищення якості продукції тваринництва, зниження її собівартості. Навчити обґрунтуванню доцільності розведення та використання медоносних бджіл для запилення ентомофільних сільськогосподарських культур і одержання цінних продуктів бджолої сім'ї, а також створення і збереження умов, необхідних для існування та розмноження бджіл у природному середовищі й утримання їх на пасіках. Поєднати вивчення курсу з іншими дисциплінами, такими як рослинництво, плідівництво, овочівництво та інші.

Завдання – проведення контрольних вимірювань продуктивних показників, проведення оцінки якості продукції, оцінки кормів та визначення виходу поживних речовин з урожаю 1 га, обліку кормів, розрахунків добових даванок для різних видів тварин та аналізу раціонів. Здобути знання необхідні майбутнім фахівцям для опрацювання заходів, спрямованих на підвищення урожайності сільськогосподарських культур та їх якості.

3. Формат курсу

В рамках вивчення дисципліни «Тваринництва і бджільництва» передбачено проведення:

- лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;
- семінарські заняття. На заняттях передбачається розгляд теоретико-методичних основ дослідження здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективного ведення галузі тваринництва і бджільництва, а також використовувати знання в галузі виробництва і переробки тваринництва і бджільництва. З метою кращого засвоєння матеріалу планується використання тестів, рефератів тощо;
- практичні заняття. На практичних заняттях планується вивчення основних методів оцінювання поживності кормів, їх класифікацію та характеристику; технологію виробництва тваринницької продукції; історію, еволюцію і поширення бджіл; пристосування їх до кліматичних умов і на основі одержаних даних розробити рекомендації направлени на підвищення перспективи розвитку продукції тваринництва і бджільництва в Україні і їх роль у харчуванні людей;
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

4. Результати навчання

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- базові знання зі спеціалізованих підрозділів аграрної науки;
- знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	Практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	18	24	48

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2021	2	Агрономія	1	Нормативна

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Під час виконання практичних занять студенти будуть використовувати різного роду прилади і обладнання, яке у відповідності до методики їх проведення необхідне для досягнення поставленої мети.

8. Політики курсу

Під час підготовки рефератів або есе до семінарських занять, проведення контрольних заходів студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

Політика щодо перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

9. Схема курсу

Тиж. /год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література / ресурси в інтернеті	Завдання, год
Тиж. 1 2 акад. год.	Тема 1. Основи біології с.-г. тварин 1.Індивідуальний розвиток тварин. 2.Ріст і розвиток. 3.Методи вивчення росту с.-г. тварин 4.Оцінювання самок с.-г. тварин за молочною продуктивністю. 5.Оцінювання тварин за м'ясною продуктивністю.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 2, 3,12	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 2 2 акад. год.	Тема 2. Основи годівлі с.-г. тварин 1.Хімічний склад кормів. 2. Перетравність кормів, та фактори, що на неї впливають. 3.Основні способи оцінки енергетичної поживності кормів в світі. 4.Оцінка поживності за обмінною кормовою одиницею. 5.Протеїнова, мінеральна і вітамінна поживність кормів.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 2, 11	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 1,2 2 акад. год.	Тема 1. Облік молочної і м'ясної продуктивності. Визначення жирності та бактеріальної забрудненості молока.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Кожний студент проводить аналізи жирності та забрудненості молока. Визначення свіжості м'яса.
Тиж. 3 2 акад. год.	Тема 3. Корми, їх класифікація і загальна характеристика. 1.Основні види кормів та їх класифікація. 2. Фактори, які впливають на хімічний склад і поживність кормів. 3.Характеристика окремих груп кормів. 4.Теорія і технологія силосування та сіна жування кормів. 5.Комбікорми, білково-вітамінні добавки та мінеральні корми, вітамінні препарати.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 3,10	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 2,3 2 акад. год.	Тема 2 . Хімічний склад кормів. Поживність. Ознайомлення з різними кормами за своїм хімічним складом: багаті та бідні.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Ознайомлення з різними класифікаціями кормів та їхньою поживністю

Тиж. 2,3 2 акад. год.	Тема 3 . Хімічний склад кормів. Поживність. Ознайомлення з різними кормами за своїм хімічним складом: багаті та бідні.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Ознайомлення з різними класифікаціями кормів та їхньою поживністю
Тиж. 4. 2 академ. год.	Тема 4,5. Нормована годівля с.-г. тварин. 1.Особливості годівлі породистих свиноматок. 2.Годівля лактуючих підсилених маток. 3. Вирощування поросят-сисунів. 4.Годівля ремонтного молодняка. 5.Відгодівля свиней.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 2, 3	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 4,5 2 акад. год.	Тема 4. Оцінка і облік кормів. Ознайомитись з окремими кормами, методами органолептичної якості кормів та навчитися визначати об'єм та масу грубих і соковитих кормів.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Розрахунки обліку соковитих і грубих кормів
Тиж. 4,5 2 акад. год.	Тема 5. Оцінка і облік кормів. Ознайомитись з окремими кормами, методами органолептичної якості кормів та навчитися визначати об'єм та масу грубих і соковитих кормів.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Розрахунки обліку соковитих і грубих кормів
Тиж. 5 2 акад. год.	Тема 6. Технологія Виробництва продукції скотарства. 1.Сучасний стан та перспективи розвитку скотарства. 2.Особливості відтворення стада. 3.Системи утримання худоби. 4.Потоково-цехова система виробництва молока. 5.Традиційна технологія виробництва яловичини. 6.Промислова технологія виробництва яловичини. 3.Відгодівля ВРХ.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 2, 3	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 5 2 акад. год.	Тема 6. Годівля сухостійних та дійних корів. Складання кормових норм і раціонів для с.-г. тварин.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Визначення добових норм годівлі для сухостійних та дійних корів.

Тиж. 5 2 акад. год.	Тема 6. Годівля сухостійних та дійних корів. Складання кормових норм і раціонів для с.-г. тварин.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Визначення добових норм годівлі для сухостійних та дійних корів.
Тиж.6 2 акад. год.	Тема 7,8. Технологія виробництва продукції свинарства. Технологія виробництва продукції вівчарства 1.Сучасний стан і перспективи розвитку свинарства. 2.Організація відтворення стада свиней. 3.Проведення опоросів. 4.Технологія вирощування молодняка свиней різного віку. 5.Біологічні та господарські особливості овець. 6 Техніка розведення овець. 7.Вовнова, м'ясна, молочна та хутрова продуктивність овець. 8.Особливості годівлі овець.	Лекція F2F	Конспект лекції	2, 3,11	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 7,8 2 акад. год.	Тема 7. Годівля підсисних свиноматок та вівцематок Складання кормових норм і раціонів для с.-г. тварин.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Визначення добових норм годівлі для сухостійних та дійних корів.
Тиж. 7,8 2 акад. год.	Тема 8. Годівля підсисних свиноматок та вівцематок Складання кормових норм і раціонів для с.-г. тварин.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Визначення добових норм годівлі для сухостійних та дійних корів.
Тиж. 8 2 акад. год.	Тема 9. Технологія виробництва продуктів птахівництва. 1.Сучасний стан і перспективи розвитку птахівництва. 2. Відтворення стада птиці. 3.Основні види продуктивності птиці. 4.Особливості годівлі птиці.	Лекція F2F	Конспект лекції	1, 2, 3,10,1 1	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 8 2 акад. год.	Тема 9. Годівля птиці. Складання кормових норм і раціонів для птиці.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Визначення добових норм годівлі для птиці.

Тиж. 9 2 акад. год.	Тема 10,11. Сезонне утримання бджіл. Розведення бджіл. 1.Перші весняні роботи на пасіці. 2.Головна весняна ревізія. 3.Роботи на пасіці в період роїння сімей. 4.Головна осіння ревізія. 5.Типи зимівлі бджіл. 1.Особливості племінної роботи у бджільництві. 2.Методи розведення. 3.Методи штучного виведення маток.	Лекція F2F	Конспект лекції	7,8,15	Передивитись конспект лекції, 2 год
Тиж. 9,10 2 акад. год.	Тема 10. Весняно-літнє утримання бджолосімей. Осінньо-зимове утримання бджолосімей. Ознайомлення на пасіці з весняними та літніми, осінньо-зимовими проведеними заходами по утриманню бджіл. Знайомство з промисловою технологією утримання бджолиних сімей та розмноження сімей, виведення маток	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Експерсія студентів на пасіку та ознайомлення з роботами які безпосередньо ведуться на пасіці в цей період. Засвоєння методики штучного виведення маток; навчитись розраховувати скільки молодих бджіл треба пасіці в цьому році.
Тиж. 10 2 акад. год.	Тема 11. Розведення бджіл. Знайомство з промисловою технологією утримання бджолиних сімей та розмноження сімей, виведення маток.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Засвоєння методики штучного виведення маток; навчитись розраховувати скільки молодих бджіл треба пасіці в цьому році.
Тиж. 11 2 акад. год.	Тема 13,14 Кормова база бджіл та запилення с.-г. культур 1.Кормова база бджіл і заходи до розширення та поліпшення її. 2.Класифікація медозборів України. 3.Нектаропродуктивність рослин. 4.Медоносні бджоли – кращі запилювачі. 5.Особливості запилення різних культур. 6.Контроль запилення.	Лекція F2F	Конспект лекції	8,9,16	Передивитись конспект лекції, 2 год

Тиж. 11 2 акад. год.	Тема 13,14 Медоносні рослини полів, лісів, луків. Складання кормового балансу пасіки. Вивчити медоносні культури та терміни цвітіння цих рослин. Та навчитись визначити нектарну продуктивність рослин.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) F2F	Методичні вказівки		Провести порівняльну оцінку відвідування бджолами різних медоносних культур.
-------------------------	--	---	--------------------	--	--

10. Система оцінювання та вимоги

Методи контролю

Усне та письмове опитування, тестування.

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
2. виконання індивідуальних завдань.

(1) При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, правильність написання письмового контролю на семінарському занятті; результати бліц-опитування.

Система оцінювання активності роботи:

- а) відповідь з питань на лабораторних заняттях – 0-5 балів.
- б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 0,5 бала.
- в) письмовий контроль – 0-2 бали.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни — Тваринництво і бджільництво здійснюватися у формі заліку який проводиться тестовими завданнями (за вибором студентів) та кількістю набраних балів на практичних заняттях.

Заочна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100, які розподіляються наступним чином:

- контрольна робота 60 балів;
- виконання модульних завдань (2 модуля) – не більше 40 балів.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
2. Виконання контрольної роботи;
3. Виконання модульних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Технологія виробництва продукції тваринництва / [Бусенко О. Т., Столюк В. Д., Могильний О. Й. та ін.]; за ред. О. Т. Бусенка. – К.: Вища освіта, 2005. – 496 с.
2. Лановська М. Г. Тваринництво / М. Г. Лановська, Р. М. Черненко, Г. Г. Шатковська. – К.: Вища школа, 1998. – 336 с.
3. Тваринництво. Поради для фермерів / [Лановська М. Г., Черненко Р. М., Гурський І. М. та ін.]; за ред. М. Г. Лановської. – [2-ге вид.]. – К.: Вища школа, 2001. – 167 с.
4. Животноводство / [Арзуманян Е. А., Бегучев А. П., Георгиевский В. И. и др.]; под ред. Е. А. Арзуманяна. – М.: Агропромиздат, 1991. – 512 с.
5. Основи технологій виробництва продукції тваринництва / [Кулик М. Ф., Засуха Т. В., Юрченко В. К. та ін.]; за ред. М. Ф. Кулика, Т. В. Засухи. – К.: Сільгоспосвіта, 1994. – 432 с.
6. Поліщук В. П. Бджільництво / В. П. Поліщук. – К.: Вища школа, 2002. – 284 с.
7. Мегедь О. Г. Бджільництво / О. Г. Мегедь, В. П. Поліщук. – К.: Вища школа, 1987. – 336 с.
8. Довідник пасічника / За ред. В. П. Поліщука – К.: Урожай, 1990. – 224 с.
9. Поліщук В. П. Бджільництво / В. П. Поліщук. – Львів: Редакція журналу “Український пасічник”, 2001. – 296 с.

Допоміжна

10. Богданов Г. О. Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин / [Г. О. Богданов, В. Ф. Каравашенко, О. І. Зверєв та ін.]; за ред. Г. О. Богданова. – К.: Урожай, 1986. – 488 с.
11. Практикум по животноводству / [Александров В. А., Верниченко А. Ф., Шевелёв Н. С. и др.]; под ред. В. А. Александрова. – М.: Колос, 1984. – 256 с.
12. Дубін О. М. Норми годівлі та поживність кормів для різних видів сільсько-господарських тварин: Довідкові матеріали для вивчення дисципліни “Технології виробництва продукції тваринництва” студентами напряму підготовки 6.030601 – „Менеджмент” / О. М. Дубін, А. А. Головатюк, Р. М. Черненко. – Умань, 2010. – 46 с.
13. Журнали “Тваринництво України”, “Ефективне тваринництво”, “Ефективне птахівництво” та “Корми та годівля”.
14. Довідники з молочної справи різних видань.
15. Мегедь А. Г. Пчеловодство: Учебник / А. Г. Мегедь, В. П. Полищук. / Пер. с укр. Р. Д. Барган, Л. П. Никитиной. – К.: Вища шк. Головное изд-во, 1990. – 325 с.
16. Забоенков В. П. Продукты пчеловодства: 1200 полезных советов / В. П. Забоенков. – Донецк: ООО ПКФ “БАО”, 2002. – 192 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://milkua.info>
2. <http://pigua.info>.
3. www.alltech.com/ukraine
4. e-mail: info@efpit.com.ua
5. <http://www.efpit.com.ua>
6. e-mail: info@agroexpo.com.ua
7. www.agrosoyuz.ua
8. e-mail: dat@agro.dp.ua
9. www.milkua.info
10. www.bigdutchman.de
11. <http://pasika.if.ua>
12. <http://uk.wikipedia.org>
13. <http://beekeeping.com.ua>
14. <http://pasika.biz>
15. <http://tentorium-ukraine.lviv.ua>
16. www.unian.ua
17. www.bizcar.com.ua
18. <http://traditions.org.ua>
19. <http://ternobee.te.ua>
20. <http://medovabrama.com.ua>